

перельотах, рух молекул в рідинах тощо. Такі впливи люди вимірюють за допомогою спеціальних приладів.

Зауважимо, що надзвичайно цікавим є підсумок такого уроку. Кожний учень старасться аналізувати свої знання щодо навчального матеріалу уроку, робить висновки про їх значення в житті людей, додає в свою скарбничку отримані нові знання. А пропозиція вчителя дати відповіді на кілька цікавих питань в домашній роботі підвищує інтерес до засвоєння такого матеріалу і отримання додаткових знань.

Список використаних джерел

1. Матяш Н. Загальна характеристика сенсорних систем. *Біологія і хімія в рідній школі*. 2016. № 1. С. 24–26.
2. Сенсорні системи. URL: http://8next.com/bl/3907-bl_049.html

ЕЛЕМЕНТИ МІФОПОЕТИКИ У РОМАНІ Н. СЕНЬОВСЬКОЇ «ПРОКЛЯТТЯ ЛАДИ»

Голинська М.М., Сеньовська Н.Л.

Художня література неминуче відображає історичні та культурні зміни, що відбуваються у суспільстві, стимулюючи появу одинарних явищ, що згодом можуть перетворитися на нові культурні феномени. Одним із них в українському літературному просторі ХХІ століття стало відродження інтересу до міфу та поширення використання міфологічної образності. На жаль, якщо демонологія (віра у духів та надприродні сили) збереглася подекуди й донині, то інформації про віру у давніх богів залишилося дуже мало. Дуже часто – тільки імена. Александр Гейштор називає те, що ми маємо, «залишками інформації» [1, с. 79].

Загалом, вчені солідарні в тому, що для наших предків міфи були формою взаємодії зі світом та способом його осмислення: «Міф – універсальна чуттєва дійсність, структурована за людським світобаченням, не ідентична довкіллю» [2, с. 538]. Міф є одним із ключових понять сучасної культури, що проявляється у релігії, мистецтві, науці, політиці, літературі. Він продовжує наповнювати життя сучасників архетиповими символами, адже міфологічне продовжує існувати в людській підсвідомості поряд із раціональною свідомістю.

Міфопоетика творів сучасної літератури передбачає використання письменниками міфологічної образності та символіки, а також організацію оповіді відповідно до принципів архаїчного

міфу. Моделювання світів і культур найбільш послідовно втілюється в сучасній фантастичній літературі, а саме у жанрі фентезі, який продуктивно розвивається протягом останніх десятиліть. До фентезі належить і роман Надії Сеньовської «Прокляття Лади» [4]. У тексті простежується органічне поєднання авторського задуму із своєрідним архетипним відтворенням минулого, коли до сюжету вплітаються фрагменти прадавньої міфології.

«Прокляття Лади» представлено авторкою як етнічне фентезі та любовний роман, що не виключає наявності філософської складової у творі. Йому властива змістовна багатошаровість, що приваблює різновікову аудиторію. Підлітків зацікавлять історії кохання, що корелюють із їхнім життям, старших читачів може захопити багатогранність міфологічних образів та філософські погляди письменниці.

Роман «Прокляття Лади» складається з трьох частин, кожна з яких має свою сюжетну лінію, проте вони поєднані спільними персонажами, тематикою та проблематикою всього твору. Кожна з історій має завершення, а головним мотивом виступає кохання. В основі сюжету знаходяться типові ситуації та поведінкові моделі людського життя, які часто зустрічаються у стосунках закоханих чи подружніх пар. Особливістю міфопоетики роману є те, що боги, не зважаючи на свою велич та значимість для людського роду, живуть повноцінним особистим життям, формуючи складну систему стосунків з оточуючими.

Систему персонажів роману складають переважно боги, але вони значно глибші та людяніші, ніж у традиційних трансформаціях міфологічних текстів. Кожен має власне призначення, ніби виконує роботу по облаштуванню світу людей, допомагаючи їм не лише жити, а й підтримувати рівновагу та гармонію. Безсмертні в різній мірі володіють особливою силою, якою треба навчитися керувати, що бути гідним такого дару. Постаті богів та богинь у «Проклятті Лади» здебільшого співзвучні язичництву стародавніх слов'ян. Так, Сокіл-Род є Творцем, який виник з Яйця, і таким чином розпочався відлік часу. Першою Род створив Ладу, тобто Любов. Наступним кроком стало розділення простору на Яву (матеріальний світ) і Наву (Потойбіччя), а також створення універсальних законів їх функціонування – Прави. В центрі світу росте могутній Прадуб – Дерево Життя з молодильними яблуками. Його крона – то Вирій, де живуть більшість богів, де перебувають праведні предки і куди відлітають на зиму птахи. Корені Древа Життя знаходяться у

Темній Наві, де очікують переродження несправедні душі. Навколо стовбура обертається галактика Чумацький Шлях, і душі предків зорями, немов очима, дивляться з неба на своїх нащадків у Яві.

У романі Надія Сеньовська [3] відштовхується від системи творення світу, що є характерною саме для українського етносу: 1) світ утворився з Яйця, відлунням чого в сучасному житті є створення українцями писанок і крашанок та використання їх у тій частині обрядовості, що дійшла до наших днів; 2) птахи-деміурги виступають в ролі творців або співтворців Світу; найчастіше це сокіл, голуб чи качка, які стають попередниками богів до набуття ними антропоморфної форми; 3) наявність в сюжеті дуалізму, коли дві протилежні стихії можуть щось створити (Вогонь і Вода), хоча найчастіше в міфології присутній один Творець.

Важливим є прагнення авторки відмежуватись від російського тлумачення стародавніх міфів, пошук їх української автентичності. Роман «Прокляття Лади» є одним із кроків на шляху становлення підґрунтя буття українського народу у його міфічних фольклорних традиціях.

Список використаних джерел

1. Гейштор А. Слов'янська міфологія. Київ: Кліо, 2014. 416 с.
2. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. / автор-укладач Ю. Ковалів. 2007. Т.1 К.: ВЦ «Академія». 608 с.
3. Сеньовська Н. Залишки втраченої реальності: аналіз текстів на міфологічній основі. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15 грудня 2022 року / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 57–60.*
4. Сеньовська Н. Прокляття Лади. *Аркуш*. URL: <https://arkush.net/book>.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ» В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Гуменюк Д.Г., Жирська Г.Я.

Надзвичайно стрімкий розвиток сучасного світу, бурхливі зміни технологій, непинне зростання ролі інформації, неабияке розширення прав та обов'язків людини ставлять перед сучасною школою завдання докорінної зміни освіти, актуалізації змісту, технологій становлення особистості учня, створення життєвого простору, спрямованого на розвиток і саморозвиток компетентної